

EU-nätverk för IT i vården

Som en del av EUs satsning på forskningssamverkan har 25 europeiska forskningscentrum byggt upp ett storskaligt nätverk för medicinsk informatik för att skapa nya standardiserade IT-lösningar inom hälso- och sjukvården. Projektet leds från Linköpings universitet.

Grundtanken med projektet Semantic Mining är att integrera den europeiska forskningen så att forskargrupperna inte gör samma saker. Enligt EUs sjätte ramprogram, där projektet ingår som ett Network of Excellence, är målet att europeisk forskning ska bli ledande inom medicinsk och biomedicinsk informatik. Ett Network of Excellence – en ny projektform inom EU – ska underlätta korsbefruktning mellan forskargrupper, stärka samarbete och överbrygga avstånd inom den europeiska forskningens infrastruktur. Semantic Interoperability and Data Mining in Biomedicine är titeln, förkortat Semantic Mining. Projektledare och koordinator är Hans Åhlfeldt, professor i medicinsk informatik vid Linköpings universitet.

– Det varierar mellan olika EU-länder, men i stort sett så samverkar vi för dåligt i dag, säger Hans Åhlfeldt. Vi har kommit en bit på väg, men hälso- och sjukvård är ett komplext område.

Över hundra forskare från elva europeiska länder deltar men också public health-organisationer, andra länders motsvarighet till Socialstyrelsen, och WHO-centrum. Det 3-åriga projektet skulle egentligen avslutas i och med detta år, men förhandlingar pågår om en förlängning till och med 2007.

En resurs man håller på att ta fram är en flerspråkig medicinsk ordbok, som ska fungera som stöd när journalinnehåll ska göras tillgängligt på andra språk. En av projektets huvuduppgifter är semantic

interoperability. Det innebär att flytta information mellan olika journalsystem och språk utan att inbörden går förlorad – något som kommer att krävas av en alltmer integrerad europeisk sjukvård. När européer söker vård i annat land än sitt eget måste sjukvården vara rustad för att journaler, bilder och annan medicinsk information är så strukturerad och standardiserad att den kan hanteras där patienten befinner sig. Nya system måste byggas, men än så länge är inga datasystemtillverkare med i projektet. Det blir nästa steg.

– Vi är en länk i arbetet med standardiseringen av datoriserade journaler, berättar Hans Åhlfeldt. Vi försöker hitta former för strukturerad journalföring genom att ta fram prototyper. En del är textöversättning, en annan är vad vi kallar arketyper, en sorts mallar för vårdokumentation där man kan mata in information. I framtiden ska journalsystem kunna ta emot, skicka och bearbeta information både språkligt och strukturellt.

Det krävs ett gemensamt terminologisystem för att kunna beskriva journalinnehåll. Det till omfånget största systemet heter SNOMED CT och innehåller 400 000 medicinska begrepp där man kan söka på »relationer« och hitta begrepp som hänger ihop med varandra.

– Men när är svensk sjukvård mogen att ta steget över till en internationell gemensam medicinsk terminologi av det här slaget? undrar Hans Åhlfeldt. I dag finns inte särskilt många journaldatasystem där man kan använda en modell som SNOMED CT.

Det krävs stora investeringar för en övergång till gemensamma europeiska system, både från journalsystemleverantörer och andra aktörer.

Hans Åhlfeldt, projektledare för Semantic Mining.

Foto: Thomas Johansson/Fotografarna US Linköping.

– Frågan är hur mycket det får kosta och hur mycket vi får igen i det långa loppet? Inom sjukvården finns olika huvudmän, och man måste få många aktörer med sig, inte bara högspecialiserade sjukhus utan också primärvård och kommunal vård.

Ett mål för projektet är att bidra till ökad rörlighet bland forskare, studenter och doktorander inom Europa. Effekter av detta kan sedan mätas, till exempel genom att se i vilken omfattning man publicerar rapporter och vetenskapliga artiklar tillsammans. En annan uppgift är att hitta nya former för samverkan med leverantörer.

I vissa länder kan patienter redan läsa sina journaler via Internet, andra kommer snart att få den möjligheten. Det kräver att informationen har en patientvänlig och begriplig form och ett språk som inte förutsätter medicinsk utbildning. Det arbetar flera grupper med inom Semantic Mining. Några helt färdiga lösningar kommer inte att bli klara inom projektets nuvarande tidsram utan får bli nästa steg. Då är det tänkt att även patientföreningar och andra grupper ska involveras.

Margaretha Hellenberg
frilansjournalist

Mer pengar till studenterna

Studiemedlen höjs med 300 kronor i månaden. Det framgår av regeringens vårbudget, som presenterades i förra veckan.

– Jättepositivt, det är verkligen på tiden, säger Hanna Åsberg, ordförande i Medicine studerandes förbund.

Visserligen anser Hanna Åsberg att höjningen är väl modest.

– Studiemedlen skulle behöva höjas med 1 500 kronor för att komma tillbaka till den nivå som gällde för femton år sedan. Men det här är bättre än inget.

Höjningen är fördelad på 100 kronor mer i bidrag och 200 kronor mer att låna. Redan den första juli i år börjar de nya nivåerna att gälla.

Sara Gunnarsdotter

Homeopatika blir läkemedel

Riksdagen ändrade förra veckan den svenska läkemedelslagstiftningen för att anpassa den till tre EU-direktiv. Bland annat ska kraven för att godkänna läkemedel för försäljning förenklas. Definitionen av vad som är läkemedel utvidgas också till att bland annat omfatta homeopatiska preparat.

I Läkemedelslagen införs en bestämmelse om att ett växtbaserat humanläkemedel som inte uppfyller kraven för att godkännas som läkemedel eller för att registreras som homeopatika efter ansökan skall registreras som traditionellt växtbaserat läkemedel, ett nytt begrepp i svensk rätt.

En annan nyhet är att även generiska läkemedel definieras i lagen: Läkemedel som har samma kvalitativa och kvantitativa sammansättning i fråga om aktiva substanser och samma läkemedelsform som ett annat läkemedel.

Det blir också förbjudet att marknadsföra receptbelagda läkemedel till allmänheten samt att alls marknadsföra läkemedel som inte godkännts för försäljning. Läkemedelsverket får tillsyn över marknadsföringen, även TV-reklam för läkemedel.

Utöver ändring av Läkemedelslagen innebär beslutet ändringar i Patentlagen, Radio- och TV-lagen, lagen om handel med läkemedel m m samt lagen om läkemedelsförmåner m m. Lagändringarna träder i kraft den 1 maj 2006.